

การวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ปัจจุบันนี้ในประเทศไทยยังไม่ค่อยมีการวิจัยเรื่องมโนทัศน์เกี่ยวกับความเป็นพลเมืองดีมากนัก งานวิจัยที่พอจะนำมาถว้ออ้างอิงและมีความสัมพันธ์กับเรื่องมโนทัศน์เกี่ยวกับความเป็นพลเมืองดี มีดังนี้คือ

ในปีพ.ศ. ๒๕๐๘ ชาดี ลัทธิ^๑ ได้ทำการวิจัยเรื่อง " การศึกษาเรื่องคุณธรรมแห่งความเป็นพลเมืองดีบางประการของเด็กที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ " งานวิจัยครั้งนี้มีจุดประสงค์เพื่อคนควาคูวาคหลักสุตรชั้นประถมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช ๒๕๐๓ ได้เตรียมเด็กที่จะจบประถมศึกษาปีที่ ๔ ไปแล้ว ให้พร้อมที่จะมีคุณธรรมแห่งความเป็นพลเมืองดีมากนอยเพียงใด ผู้วิจัยใช้แบบทดสอบที่สร้างขึ้นเอง เป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล ผลการวิจัยพบว่านักเรียนในกลุ่มตัวอย่างมีคุณธรรมแห่งความเป็นพลเมืองดีสอดคล้องกับความมุ่งหวังที่ครูและบุทรงคุณวุฒิต้องการให้เด็กปฏิบัติ ความคิดเห็นของนักเรียนชายและหญิงไม่แตกต่างกัน

ปี พ.ศ. ๒๕๑๓ วัลลภ พุ่มพวง^๒ ได้ทำการวิจัยเรื่อง " ความคิดเห็นของคนไทยเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองดี " วัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองดีของคนไทยในจังหวัดมหาสารคามที่บรรลุนิติภาวะแล้ว อายุ

^๑ ชาดี ลัทธิ, " การศึกษาเรื่องคุณธรรมแห่งความเป็นพลเมืองดีบางประการของเด็กที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ " (วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต แผนกวิชาจิตวิทยาพัฒนาการ วิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร, ๒๕๐๘), (อัครสำเนา).

^๒ วัลลภ พุ่มพวง, " ความคิดเห็นของคนไทยเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองดี " (วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต แผนกวิชาประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๓), (อัครสำเนา).

ระหว่าง ๒๐ - ๒๑ ปี จบชั้นประถมปีที่ ๔ และไม่ได้ศึกษาต่อ ผู้วิจัยได้ใช้วิธีสัมภาษณ์คนไทยในกลุ่มตัวอย่างควยแบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง ผลของการวิจัยพบว่า คนไทยในกลุ่มตัวอย่างส่วนมากมีความคิดเห็นไม่ถูกต้องเป็นเรื่องความเข้าใจในระบบประชาธิปไตย โดยเฉลี่ยแล้วความคิดเห็นเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองดีของคนไทยในกลุ่มตัวอย่างระหว่างชายและหญิงไม่แตกต่างกัน

ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๑๕ สมจิตร วัฒนคุดิ่ง^๓ ได้ทำการวิจัยเรื่อง " ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ " การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนโรงเรียนมัธยมแบบประสม และโรงเรียนมัธยมศึกษาสายสามัญ ทั้งเพศชายและหญิง ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามและแบบทดสอบซึ่งสร้างขึ้นเอง เป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนหญิงโรงเรียนมัธยมสายสามัญ มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองดี โดยเฉลี่ยสูงกว่านักเรียนชายในโรงเรียนมัธยมศึกษาสายสามัญ และนักเรียนชายในโรงเรียนมัธยมแบบประสม

ในปีเดียวกัน อนงค์ ประมุขกุล^๔ ได้ทำการวิจัยเรื่อง " บทบาทของการสอนวิชาสังคมศึกษาในระดับประถมศึกษาตอนต้น ที่มีต่อการปลูกฝังความคิดรวบยอดเกี่ยวกับการเป็นพลเมืองดี " โดยใช้เวลาสัมภาษณ์ครู ๒๐ คน และสอบนักเรียน ๕๐๐ คน จากโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ๓๐ โรงเรียน ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ ทั้งนี้เพื่อศึกษาวิธีสอนสังคมศึกษาที่ครูใช้ในการปลูกฝังความคิดรวบยอดของการเป็นพลเมืองดี

^๓ สมจิตร วัฒนคุดิ่ง, " ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ " (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต แผนกวิชามัธยมศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๕), (อัครสำเนา).

^๔ อนงค์ ประมุขกุล, " บทบาทของการสอนสังคมศึกษาในระดับประถมศึกษาตอนต้นที่มีต่อการปลูกฝังความคิดรวบยอดเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองดี " (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต แผนกวิชาประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๕) (อัครสำเนา).

ในระดับประถมศึกษาตอนต้น ผลการวิจัยพบว่า ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความเป็น
 พลเมืองดีของนักเรียนโรงเรียนที่ ๓๐ ต่ำที่สุด และแตกต่างจากโรงเรียนที่ ๑, ๒, ๓, ๑๐,
 ๑๑ และ ๑๔ รวม ๖ โรงเรียน นอกนั้นไม่แตกต่างกัน ผลของการวิเคราะห์วิธีสอน
 ของ ๖ โรงเรียนปรากฏว่า ครูสั่งคมศึกษาใน ๖ โรงเรียนดังกล่าวใช้วิธีสอนต่อไปนี้
 มากกว่าครูสอนสั่งคมศึกษาในโรงเรียนที่ ๓๐ กล่าวคือการบรรยาย และตั้งปัญหาถาม -
 ตอบ การใช้แบบเรียนหลาย ๆ เล่ม การให้เด็กค้นคว้าหาความรู้มารายงาน การเรียน
 จากข่าว และเหตุการณ์ประจำวัน การแก้ปัญหา การฝึกทักษะทางสังคมโดยให้นักเรียน
 แสดงความคิดอย่างเสรี การใช้อุปกรณ์การสอน และครูใน ๖ โรงเรียนนี้มีการวัดผลบ่อย
 มากกว่าครูในโรงเรียนที่ ๓๐

ปี พ.ศ. ๒๕๑๘ โอบาส สะอาด^๕ ได้ทำการวิจัยเรื่อง " มโนทัศน์เกี่ยวกับ
 ความเป็นพลเมืองดีของนักศึกษาผู้ใหญ่ในกรุงเทพมหานคร " วัตถุประสงค์ของการวิจัย
 ครั้งนี้ เพื่อศึกษามโนทัศน์เกี่ยวกับความเป็นพลเมืองดีของนักศึกษาผู้ใหญ่ในกรุงเทพ
 นคร ระหว่างเพศชายและหญิง และระหว่างระดับ ๓, ๔ และ ๕ และเพื่อศึกษาสภาพทาง
 เศรษฐกิจ สังคม และความสนใจของนักศึกษาผู้ใหญ่ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามมโนทัศน์เกี่ยวกับ
 ความเป็นพลเมืองดีที่สร้างขึ้นเองและแบบสอบถามสภาพทางเศรษฐกิจสังคม และความ
 สนใจ เป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล ผลการวิจัยพบว่านักศึกษาชายและนักศึกษา
 หญิง มีมโนทัศน์เกี่ยวกับความเป็นพลเมืองดีไม่แตกต่างกัน และค่าเฉลี่ยของมโนทัศน์เกี่ยว
 กับความเป็นพลเมืองดีของนักศึกษาผู้ใหญ่ระดับ ๕ สูงที่สุด และของนักศึกษาผู้ใหญ่ระดับ ๓
 ต่ำที่สุด จากการศึกษาสภาพทางเศรษฐกิจ สังคม และความสนใจของนักศึกษาทั้ง ๓ ระดับ
 พบว่า บิคารมารคาของนักศึกษาส่วนใหญ่จบชั้นประถมศึกษา ๔ และมีอาชีพค้าขาย นอกจากนี้
 นักศึกษาผู้ใหญ่ส่วนมากไม่เคยประกอบอาชีพแต่มีความสนใจด้านการศึกษาและชอบอ่านหนังสือ
 พิมพ์เป็นประจำ

^๕ โอบาส สะอาด, " มโนทัศน์เกี่ยวกับความเป็นพลเมืองดีของนักศึกษาผู้ใหญ่ " (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ แผนกวิชามัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๘), (อัครสำเนาะ).

สำหรับงานวิจัยในต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับเรื่องมโนทัศน์เกี่ยวกับความเป็นพลเมืองคือนั้น พอจะนำมากล่าวอ้างอิงได้ดังนี้

แครอล ลี อิงเกิลฮาร์ดท์^๖ (Carroll Lee Englehardt) แห่งมหาวิทยาลัยไอโอวา ได้ทำการวิจัยเรื่อง The Common School and the Ideal Citizen : Iowa 1876 - 1962 ผู้วิจัยใช้วิธีวิเคราะห์ข้อมูลจากรายงานและสิ่งพิมพ์ของ Iowa Department of Instruction และ Iowa State Teachers Association ตลอดจนบันทึกคำปราศรัย สิ่งพิมพ์ของนักการศึกษาแห่งไอโอวา วารสารของโรงเรียนและแบบเรียนที่ใช้ในไอโอวา ผลการวิจัยพบว่า นักการศึกษาแห่งไอโอวามีความเชื่อว่า โรงเรียนเป็นแหล่งสำคัญของสังคมที่จะถ่ายทอดค่านิยมเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองดี โรงเรียนจะตอกเน้นในเรื่องส่วนรวมมากกว่าบุคคลซึ่งเป็นลักษณะของพลเมืองดี มีความเชื่อมั่นในคำสอนของศาสนา และโรงเรียนต้องร่วมมือกับสถาบันอื่น ๆ ในการปรับปรุงสังคม สร้างความก้าวหน้า ความเป็นระเบียบแกสังคม

ชาร์ล ดักลาส แคร์รี่^๗ (Charles Douglass Cary) แห่งมหาวิทยาลัยแอสตนพอร์ท ได้ทำการวิจัยเรื่อง " Education for Citizenship in the U.S.S.R"

^๖ Carroll Lee Englehardt, " The Common School and the Ideal Citizen : Iowa, 1876, 1962," Dissertation Abstracts International, Vol.XXX.No.9 (March, 1970, p. 3882 - A.

^๗ Charles Douglass Cary, " Education for Citizenship in the U.S.S.R. " Dissertation Abstracts International, Vol. XXX, No. 12 (June, 1970), p. 5493 - A

เป็นการวิจัยเกี่ยวกับปัญหาการฝึกอบรมความเป็นพลเมืองคีแกเวาชน โดยการจัดการสอนในโรงเรียนของรัฐเซีย โดยเฉพาะในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา วิธีที่ใช้ในการวิจัยก็คือ การศึกษาวิเคราะห์แบบเรียน วัสดุสิ่งพิมพ์ ที่ได้จากหน่วยงานทางการศึกษาของรัฐเซีย และใช้การสังเกต ความคิด ความรู้สึกที่เป็นผลมาจากการที่ผู้วิจัยได้เข้าไปอยู่ในรัฐเซีย ๒ เดือน ประกอบการวิจัยนี้ด้วย ผลของการวิจัยพบว่า ในการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองคีของรัฐเซีย พลเมืองจะต้องมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน และจะต้องผูกพันกับรัฐบาล นักเรียนจะมีความคิดไปในทางที่กำหนด กลุ่มเพื่อน นี้อิทธิพลต่อเด็ก รัฐบาลจึงพยายามอบรมกลุ่มเพื่อนให้เป็นไปในทางที่กำหนดไว้

ฮาร์โรลด์ โรส (Harold Rose) และ เจมส์ เฮนสลีย์ (James Hensley) ได้ทำการวิจัยเรื่อง " The Relationship Between Anomia and Participation in Adult Basic Education " ได้แยกกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาผู้ใหญ่ในแถบแอปพาလာเซียนของสหรัฐอเมริกา จุดประสงค์ของการวิจัย เพื่อต้องการทราบถึงอิทธิพลของการมีส่วนร่วมของนักศึกษาผู้ใหญ่ที่ศึกษาในชั้นมูลฐานแถบแอปพาโลเซียแนว่า จะทำให้นักศึกษาผู้ใหญ่มีความเปลี่ยนแปลงอย่างไร การวิจัยครั้งนี้ใช้คะแนน Pre - test กับ Post - test ที่ได้จากวิชาต่าง ๆ ใน Program ผลการวิจัยพบว่านักศึกษาผู้ใหญ่แถบแอปพาโลเซียแน ที่เข้ามาศึกษาในชั้นมูลฐาน ๔ เดือน และมีส่วนร่วมในการเรียน จะมีความรับผิดชอบในความเป็นพลเมืองคีดีขึ้น และทัศนคติก็เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม

Harold Rose and James Hensley, " The Relationship Between Anomia and Participation in Adult Basic Education " Appalachian Adult Education Center, Issue 2, (June, 1972), pp.

ฮาโรลด์ เวนน์ สตั๊บเบิลฟีลด์^๘ (Harold Wayne Stubblefield) แห่งมหาวิทยาลัยอินเดียนา ได้ทำการวิจัยเรื่อง "Adult Education for Civic Participation" โดยใช้วิธี Historical Analysis การวิจัยครั้งนี้เพื่อศึกษามโนทัศน์เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในฐานะเป็นพลเมืองคือนักศึกษาผู้ใหญ่ โดยการวิเคราะห์เอกสารต่าง ๆ ที่เขียนเกี่ยวกับเรื่องนี้ การวิจัยแบ่งออกเป็น ๕ ระยะ คือ ๑๙๐๒ - ๑๘๑๘, ๑๘๒๐ - ๑๘๖๕, ๑๘๖๖ - ๑๙๒๐, ๑๙๒๑ - ๑๙๔๕, ๑๙๔๖ - ๑๙๗๐ แต่จะเน้นเรื่องการศึกษาผู้ใหญ่ในช่วงหลังสุดคือ ๑๙๒๑ - ๑๙๗๐ ผลการวิจัยพบว่าในการให้การศึกษแก่ผู้ใหญ่เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมในฐานะเป็นพลเมือง จะต้องเตรียมผู้ใหญ่ให้มีส่วนร่วมในขบวนการทางการเมือง พัฒนาสังคม และการใช้ชีวิตในสังคมให้ดีขึ้น และให้การศึกษาด้านการเมือง เศรษฐศาสตร์ สังคมและชุมชน และปัญหาต่าง ๆ ในสังคม

โรเจอร์ เบิร์ก^{๙๐} (Roger Berg) ได้ทำการศึกษาเรื่อง "A New Model for Law - Focused Education" ของคนอเมริกันเมื่อปี ค.ศ. ๑๙๗๒ จากการศึกษาคณะอเมริกันส่วนใหญ่มีความเข้าใจในเรื่องรัฐธรรมนูญ โดยเฉพาะเรื่องสิทธิมนุษยชน มีเพียงร้อยละ ๒๒ ของพลเมืองที่มีอายุ ๑๗ ปี และพลเมืองในวัยผู้ใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับศาลสูงสุดเป็นอย่างดี และรูวาศาลสูงสุดมีอำนาจในการตรวจตรา

^๘ Harold Wayne Stubblefield, "Education for Civic Participation : A Historical Analysis, " Dissertation Abstracts International, Vol. 33 No.11 (March, 1973), p. 6047 - A.

^{๙๐} Roger Berg, "A New Model for Law - Focused Education," The Social Education, Vol 39., No. 3 (March, 1975), p. 165.

รัฐบัญญัติที่สภาองเกรสเป็นผู้ตราขึ้น และมีรอยละ ๙ ของพลเมืองในกลุ่มอายุเดียวกัน มีความรู้ในเรื่องสิทธิตามรัฐธรรมนูญ และมีรอยละ ๖๐ มีความรู้เกี่ยวกับขบวนการเลือกตั้ง

แอนน์ เลสลีย์ แอปเปิลตัน^{๑๑} (Ann Leslie Appleton) แห่งมหาวิทยาลัยเท็กซัส ที่ฮอสตัน ได้ทำการวิจัยเรื่อง "Citizenship Education and Political Socialization of Filipino School Children in a Provincial Setting" การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะศึกษาถึงผลของการเรียนเรื่องความเป็นพลเมืองที่ในระดับประถมศึกษาในจังหวัด Dumaguete ซึ่งอยู่ในตอนกลางของสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือนักเรียนจำนวน ๓๐๐ คน ซึ่งกำลังเรียนอยู่ในชั้นประถมปีที่ ๒, ๔ และ ๖ ของโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนราษฎร์ ผู้วิจัยได้มุ่งหมายของการศึกษาของชาติในเรื่องเกี่ยวกับการเรียนเรื่องความเป็นพลเมืองที่เป็นพื้นฐานในการสร้างแบบสอบถามขึ้น แบบสอบถามมีคำถามปรนัย ๓๖ ข้อ ซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับความรู้ที่เป็นข้อเท็จจริง ค่านิยม และทัศนคติต่าง ๆ ผลการวิจัยพบว่าหลักสูตรได้ถูกสร้างขึ้นเพื่อส่งเสริมให้เด็กเกิดค่านิยม และทัศนคติในทางบวกต่อวัฒนธรรมของชาติและการปกครองแบบประชาธิปไตย และหลักสูตรเกี่ยวกับการเรียนเรื่องความเป็นพลเมืองที่ยังไม่สุดไคผลมากนัก นอกจากนี้เด็กในระดับชั้นจะมีทัศนคติตามที่คาดหวังไว้มากกว่าเด็กในชั้นประถมปีที่ ๖ และหลักสูตรเรื่องนี้ประสบความสำเร็จน้อยมากในการให้ความรู้เกี่ยวกับข้อเท็จจริงต่าง ๆ แก่เด็ก นอกจากนี้เด็กชาวฟิลิปปินส์ จะพัฒนาทัศนคติในทางบวกเมื่อยังอยู่ในวัยก่อนเข้าเรียน และทัศนคติเหล่านี้จะค่อย ๆ ลบเลือนไปเมื่อเด็กเติบโตขึ้น

^{๑๑} Ann Leslie Appleton, "Citizenship Education and Political Socialization of Filipino School Children in a Provincial Setting," Dissertation Abstracts International, Vol. 36 No.11 (May, 1976)p. 6590 - A.